

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Aralık 2021

Son Güncelleme Tarihi: 05.01.2022

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	27
1) MAL TİCARETİ.....	28
2) HİZMETLER TİCARETİ.....	41
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	46
E- SERBEST BÖLGELER.....	52
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	58

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

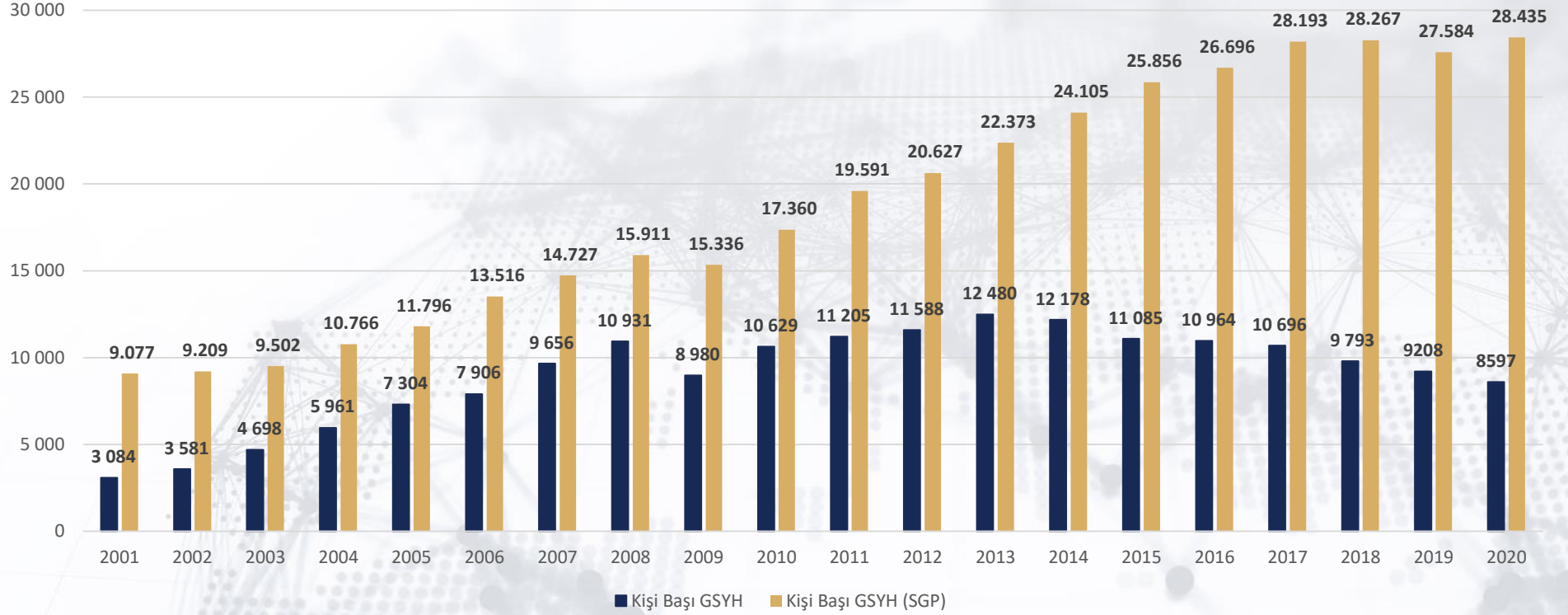

Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	1,8
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.318	5.047
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777,5	867	869	859	797	760,4	716,9
NÜFUS, Bin Kişi	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.385
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.208	8.597
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	169,6
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,2	22,2	23,8	23,7
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,6	30,6
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8	10,2
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1,0	9,1	19,3	13,8	11,0	12,8	9,3	7,7
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,2	-3,1	-4,7	-2,6	1,2	-5,1
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52,0	52,8	53,2	53,0	49,3
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7	13,2
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46,0	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28

Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

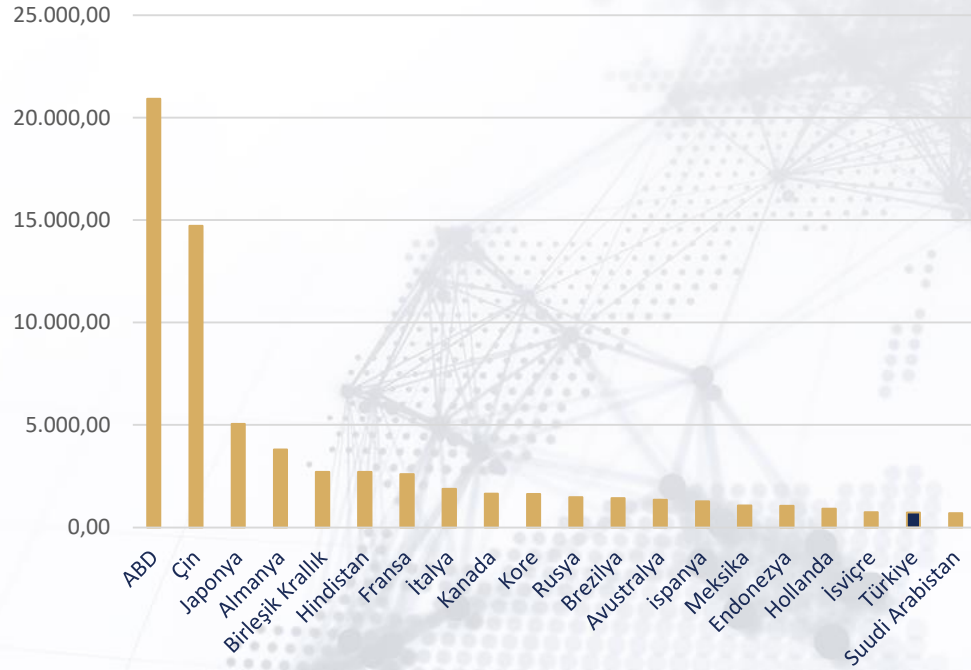
Kaynak: TÜİK

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2020 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,5 katına çıkarak 3.608 dolardan 8.597 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) geçici verilere göre, 2020'de kişi başı GSYH, 28.435 dolar olmuştur.

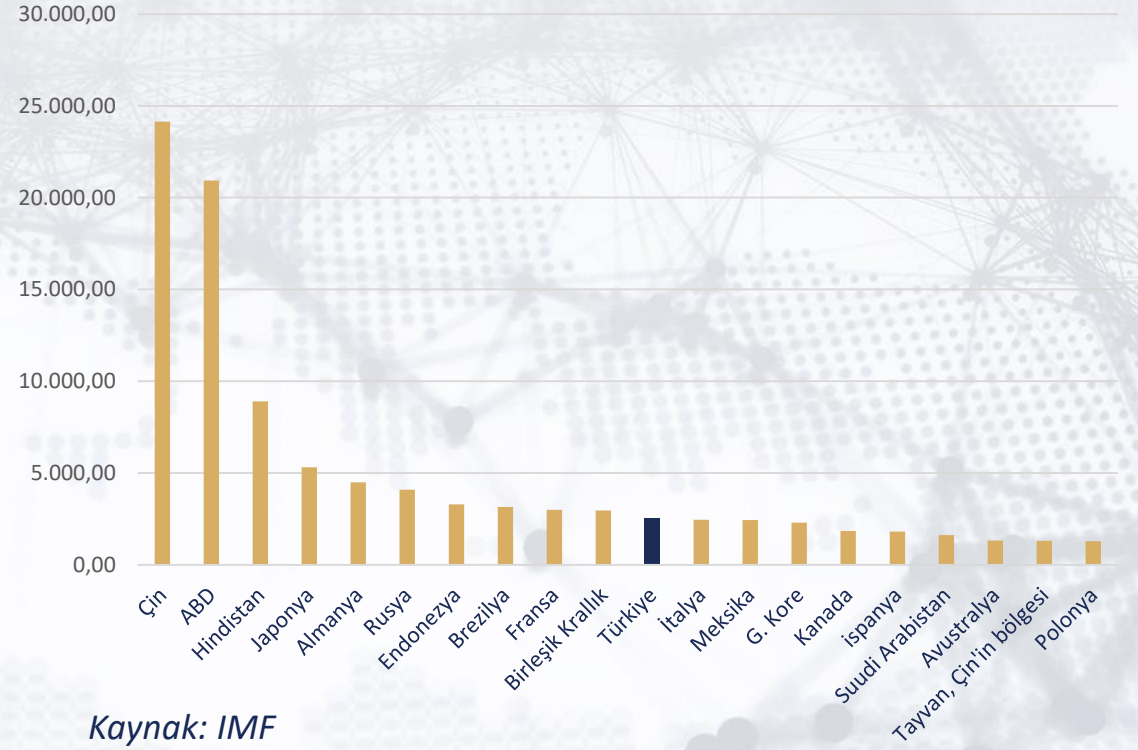
Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

GSYH (Cari) Milyar \$

Kaynak: IMF

GSYH (SGP) Milyar \$

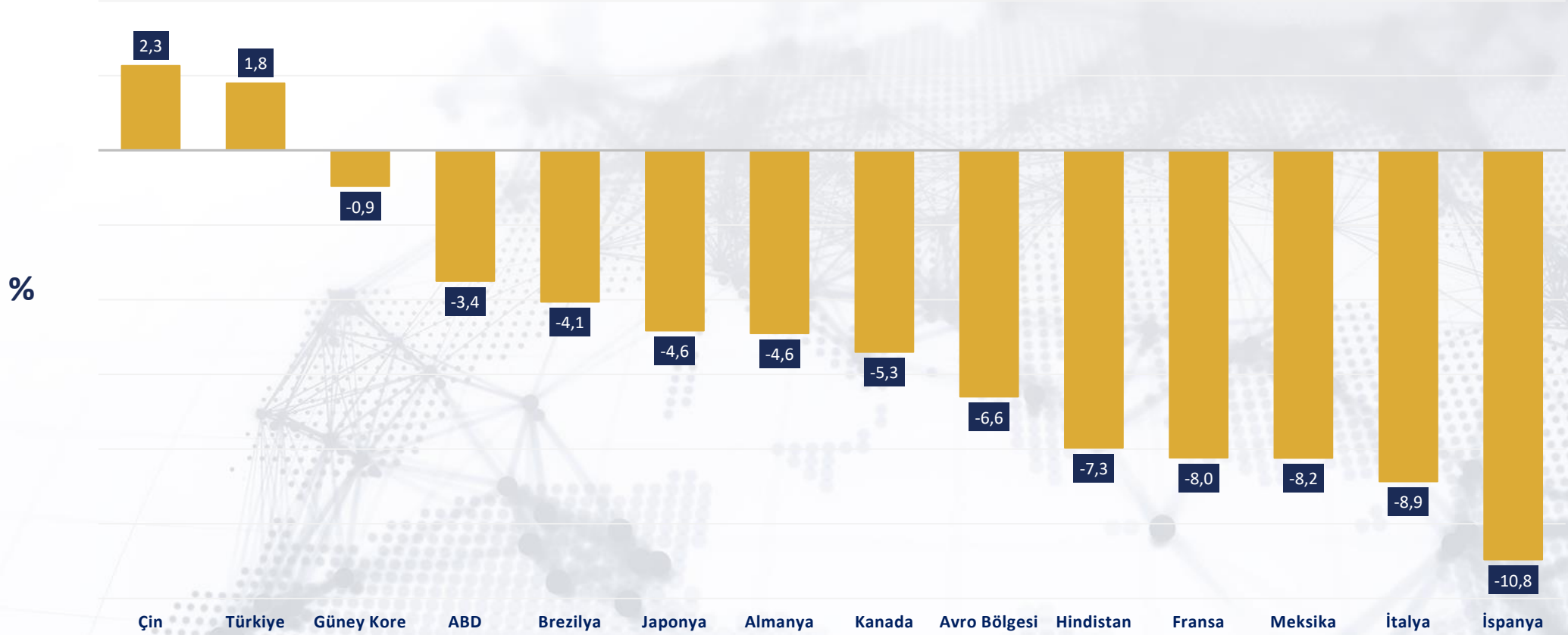

Kaynak: IMF

- 2020 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11., Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir. www.ticaret.gov.tr

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Artışları (2020)

Kaynak: IMF, Eurostat

➤ Türkiye ekonomisi 2020 yılında %1,8 oranında büyümüştür.

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

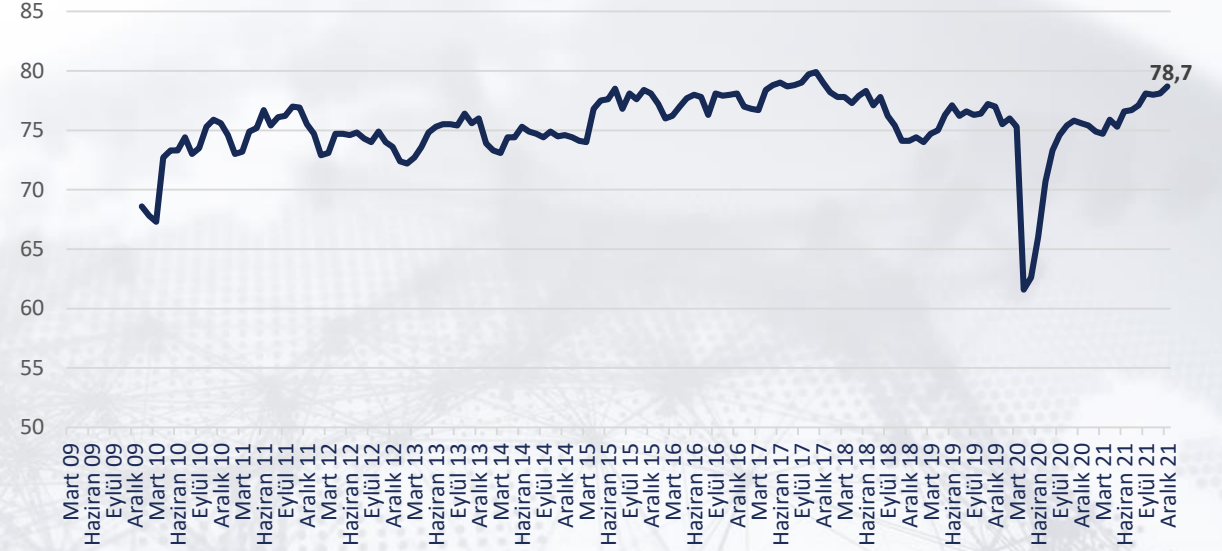
- Türkiye ekonomisi 2021 yılının üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %7,4 oranında büyümüştür.
- 2003-2020 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,2 oranında büyüme kaydedilmiştir.

➤ 2021 yılı Aralık ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; bir önceki aya göre 0,6 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre ise 3,1 puan artış göstererek %78,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

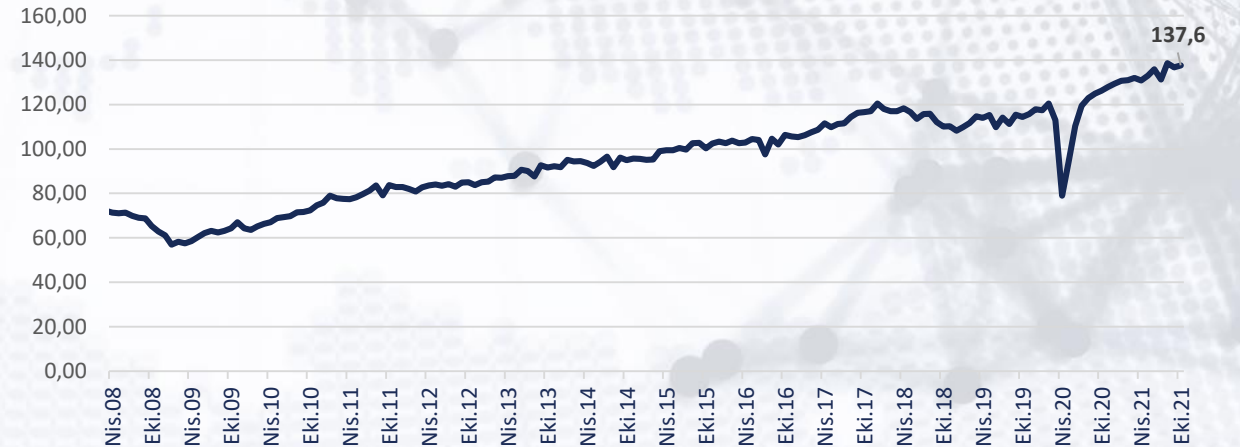
➤ Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi 2021 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %0,6 oranında artış, takvim etkisinden arındırılmış SÜE ise bir önceki yılın aynı ayına göre %8,9 oranında artış göstermiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Sanayi Üretim Endeksi*

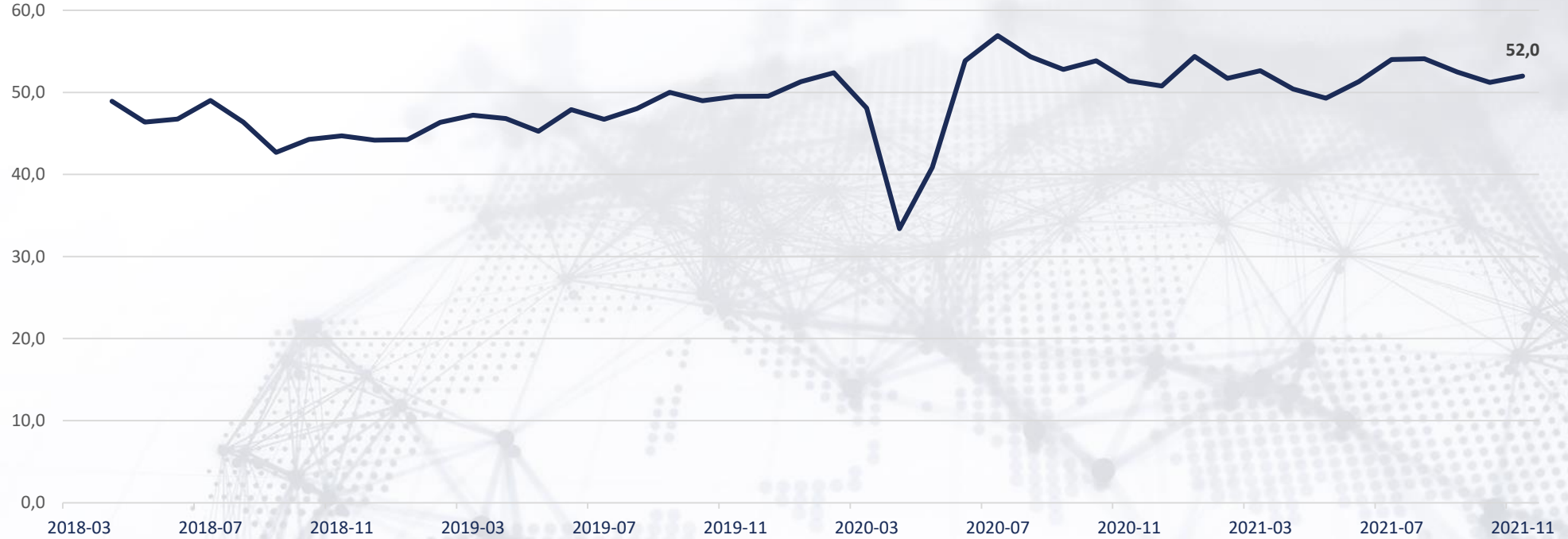

Kaynak: TÜİK

*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

Kaynak: Markit Economics

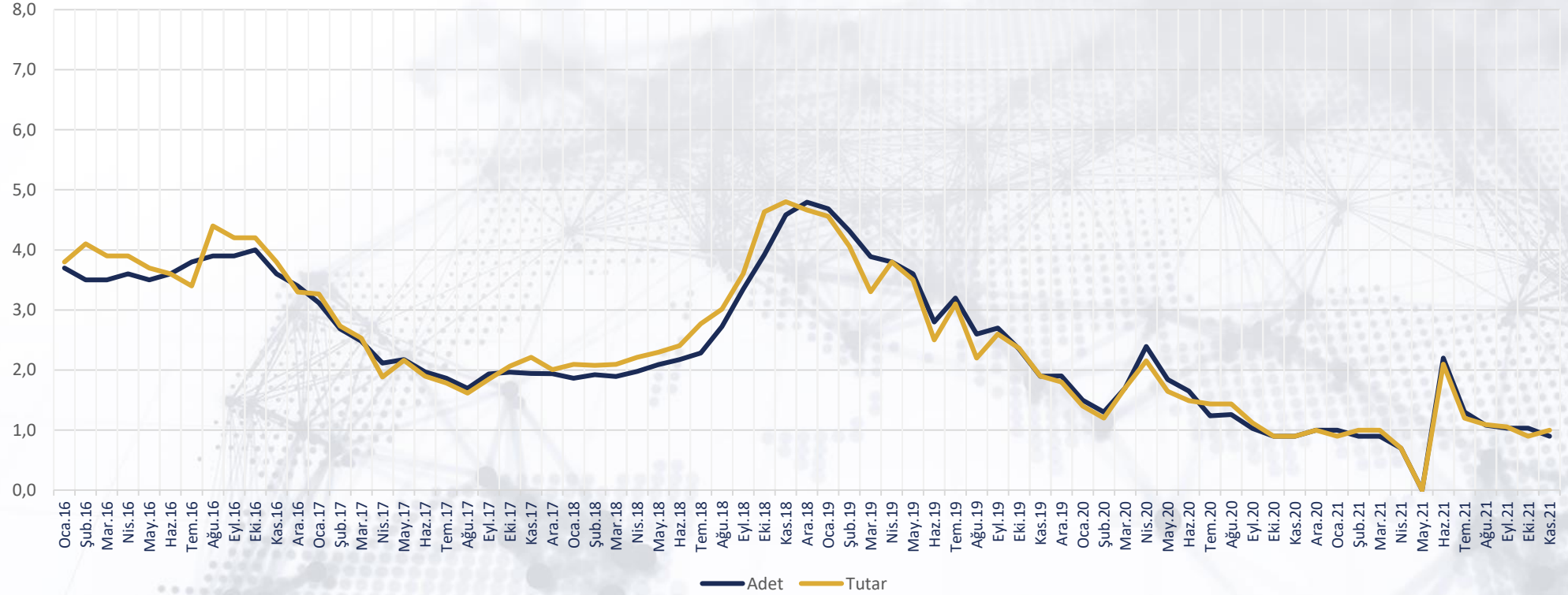
- **PMI, 2021 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre 0,8 puan artış göstermiş olup, 52,0 değeri ile eşik değerinin üstünde gerçekleşmiştir.**

* Endeks değerinin 50'nin üzerinde olması artışı, altında olması düşüşü göstermektedir.

Karşılıksız Çek Oranları

Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler / Bankalara İbrahim Edilen Çekler (%)

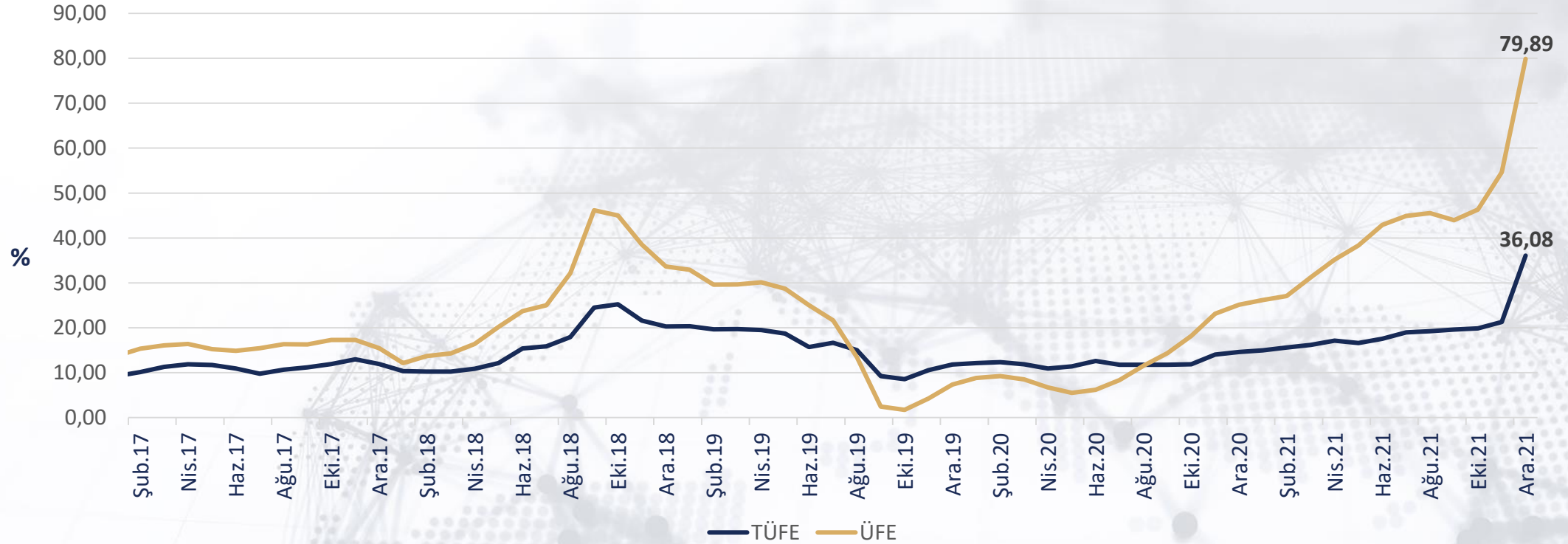

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2021 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranında düşüş yaşanırken, “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranında artış yaşanmıştır.

Enflasyondaki Gelişmeler*

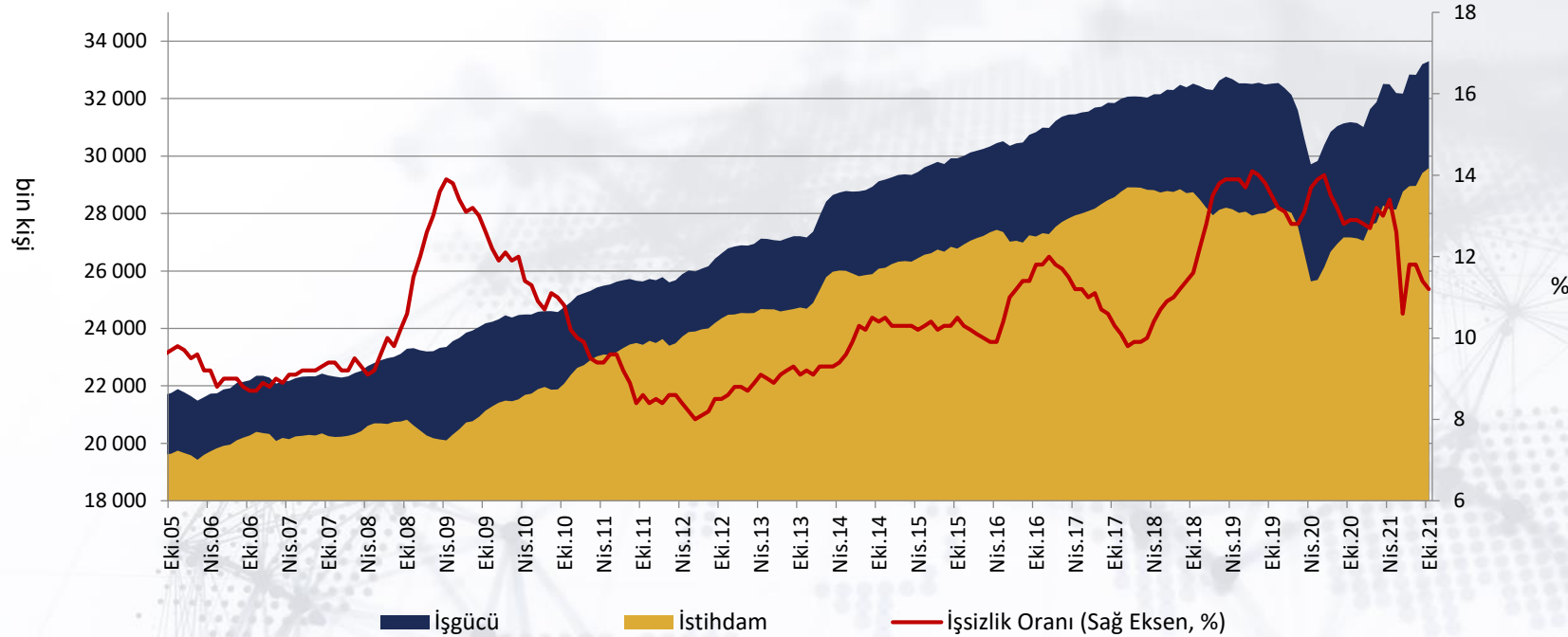
Kaynak: TÜİK

➤ 2021 yılı Aralık ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE'de %36,08 oranında, Yi-ÜFE'de ise %79,89 oranında artış gerçekleşmiştir.

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

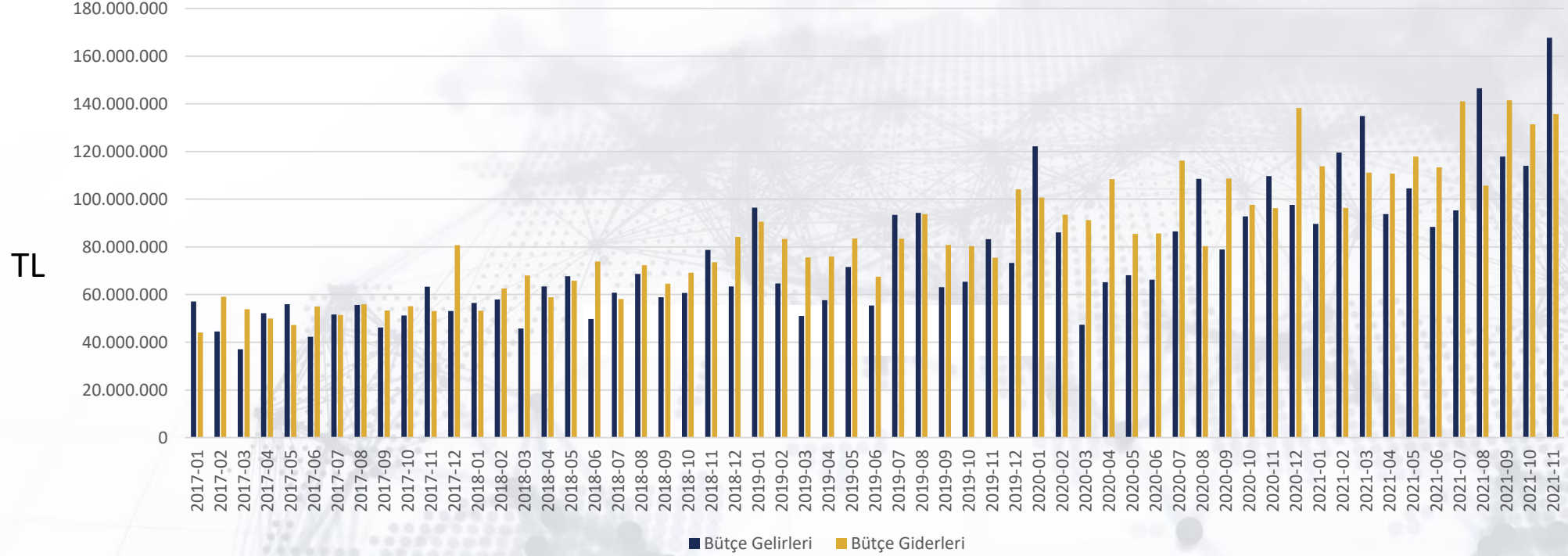
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltmiş Veriler

- 2021 yılı Ekim ayında arındırılmamış işsizlik oranı %10,7, mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %11,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD'de %4,2 (Kasım), AB(27)'de %6,7 (Ekim), Avro Bölgesi'nde %7,3 (Ekim), Almanya'da %5,3 (Eylül), Fransa'da %8,1 (Eylül) ve İtalya'da %9,4 (Ekim) düzeyinde bulunmaktadır.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

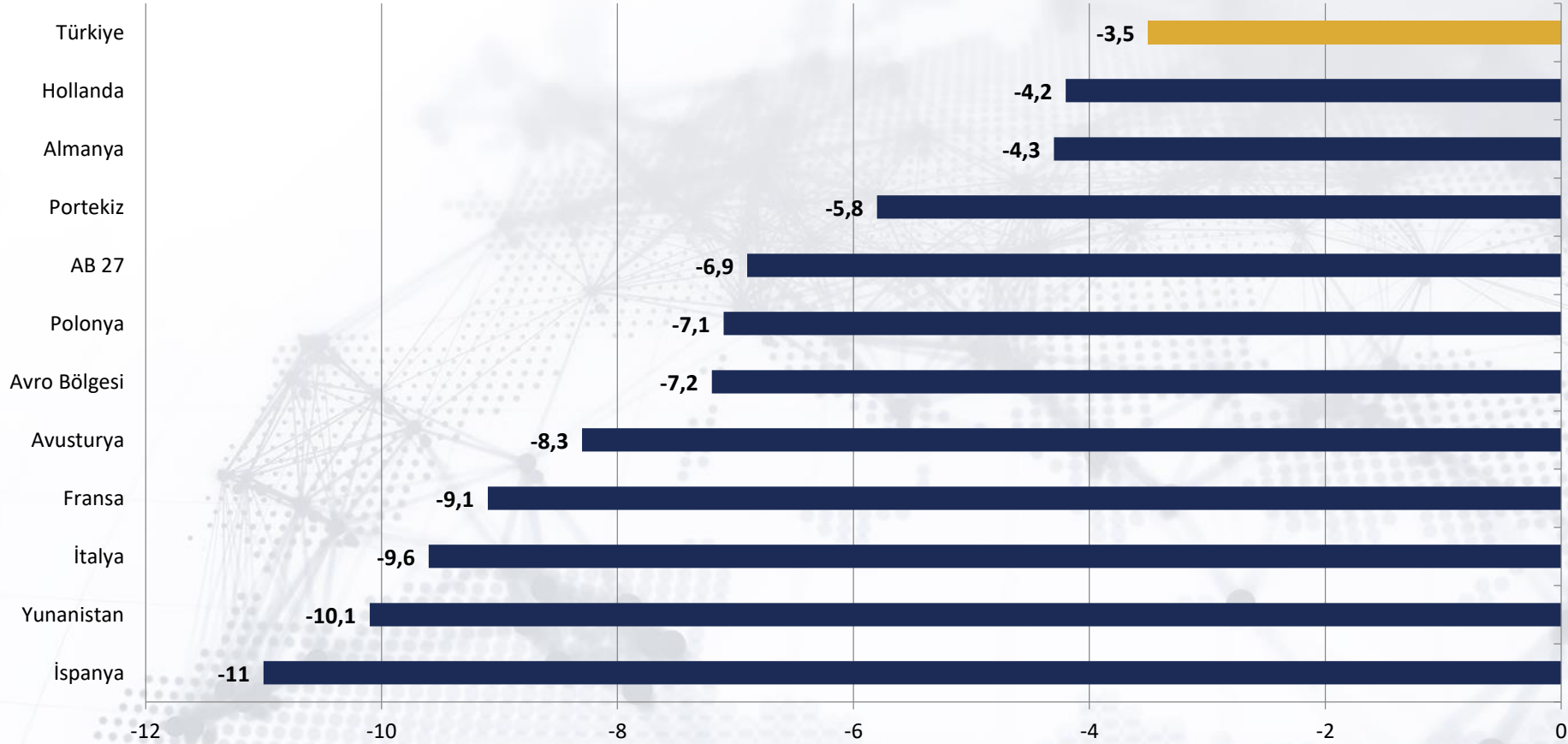

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- 2021 yılı Kasım ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri 167,8 milyar TL olarak gerçekleşirken, bütçe giderleri 135,8 milyar TL olmuş ve bütçe 32 milyar TL açık vermiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2020

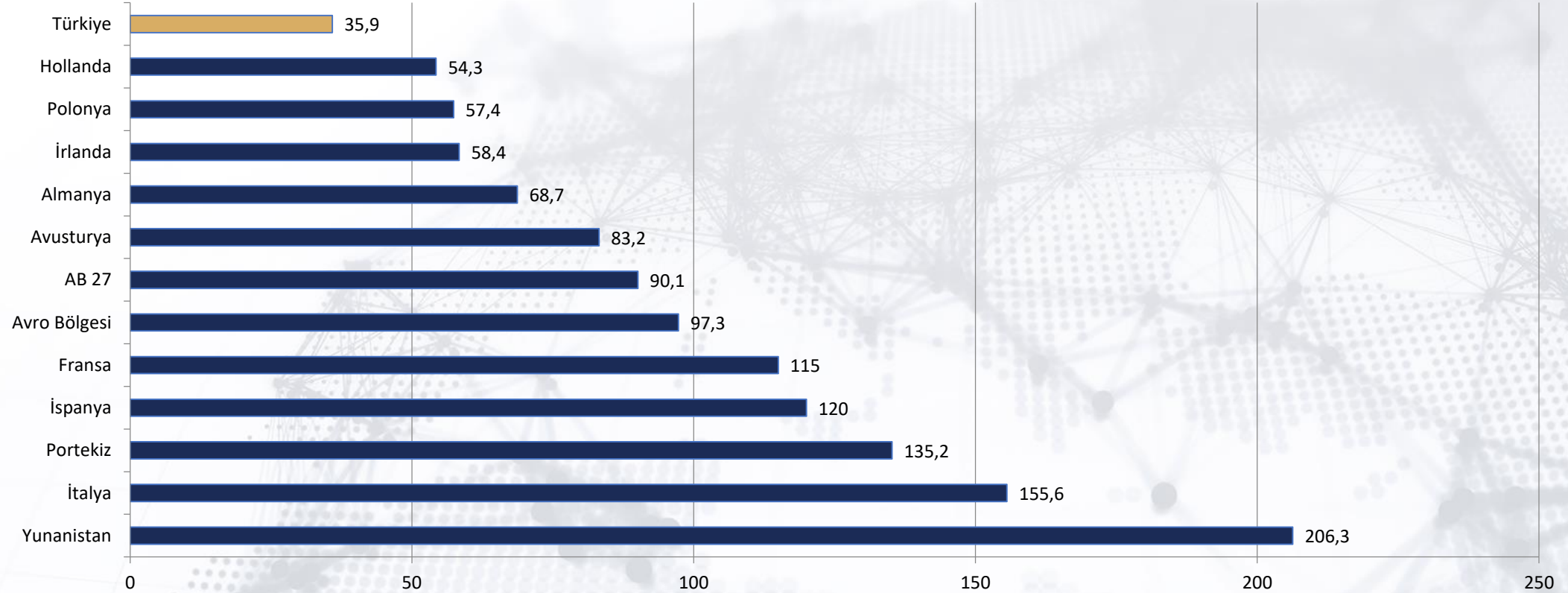

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2020 yılında **-%3,5** ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2020

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2020 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %35,9 olarak gerçekleşmiştir.

Ödemeler Dengesi

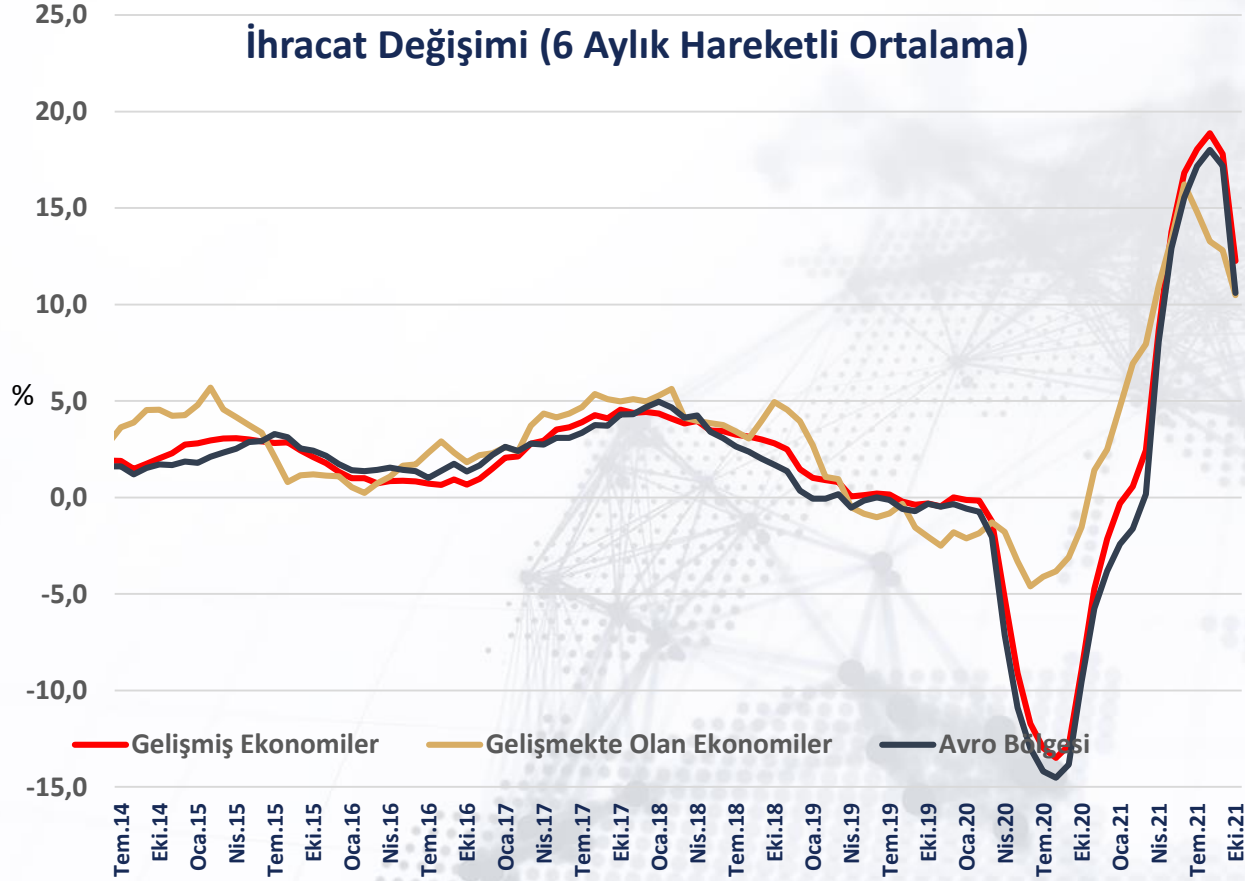
Milyon Dolar	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değişim (%)	2020	2021	Değişim (%)
I- CARİ İŞLEMLER HESABI	-93	3.156	-3.493,5	-28.601	-8.426	-70,5
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-1289	146	-111,3	-30.639	-20.411	-33,4
B. HİZMETLER DENGESİ	2.020	3863	91,2	9.828	21.183	115,5
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-795	-985	23,9	-7.783	-10.125	30,1
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	-29	132	-555,2	-7	927	-13.342,9
II- SERMAYE HESABI	-1	-1	0,0	-26	-63	142,3
III- FİNANS HESAPLARI	-1.596	5.807	-463,8	-37.758	6.199	-116,4
Doğrudan Yatırımlar	52	-337	-748,1	-3.136	-5.884	87,6
Net Varlık Edinimi	346	559	61,6	2.357	4.786	103,1
Net Yükümlülük Oluşumu	294	896	204,8	5.493	10.670	94,2
Sermaye	-87	387	-544,8	3.122	6.221	99,3
Yatırım	97	406	318,6	4.480	6.359	41,9
Tasfiye	184	19	-89,7	1.358	138	-89,8
Diğer Sermaye (Net)	-64	-23	-64,1	-684	-139	-79,7
Gayrimenkul (Net)	445	532	19,6	3.055	4.588	50,2
Portföy Yatırımları	-2.545	2.220	-187,2	14.251	-4.216	-129,6
Diğer Yatırımlar	-3.286	2.444	-174,4	-10.422	-17.981	72,5
Rezerv Varlıklar	4.183	1.480	-64,6	-38.451	34.280	-189,2
IV- NET HATA NOKSAN	-1.502	2.652	-276,6	-9.131	14.688	-260,9

Kaynak: TCMB

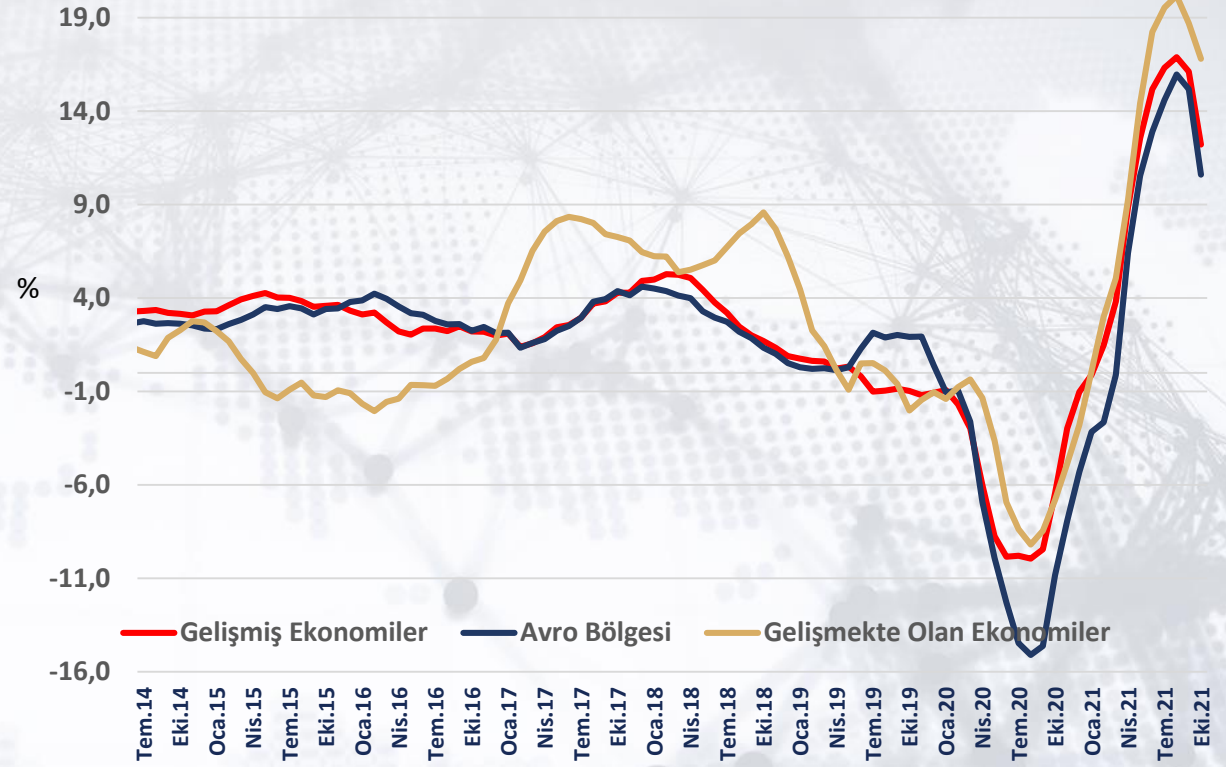

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

İhracat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

İthalat Değişimi (6 Aylık Hareketli Ortalama)

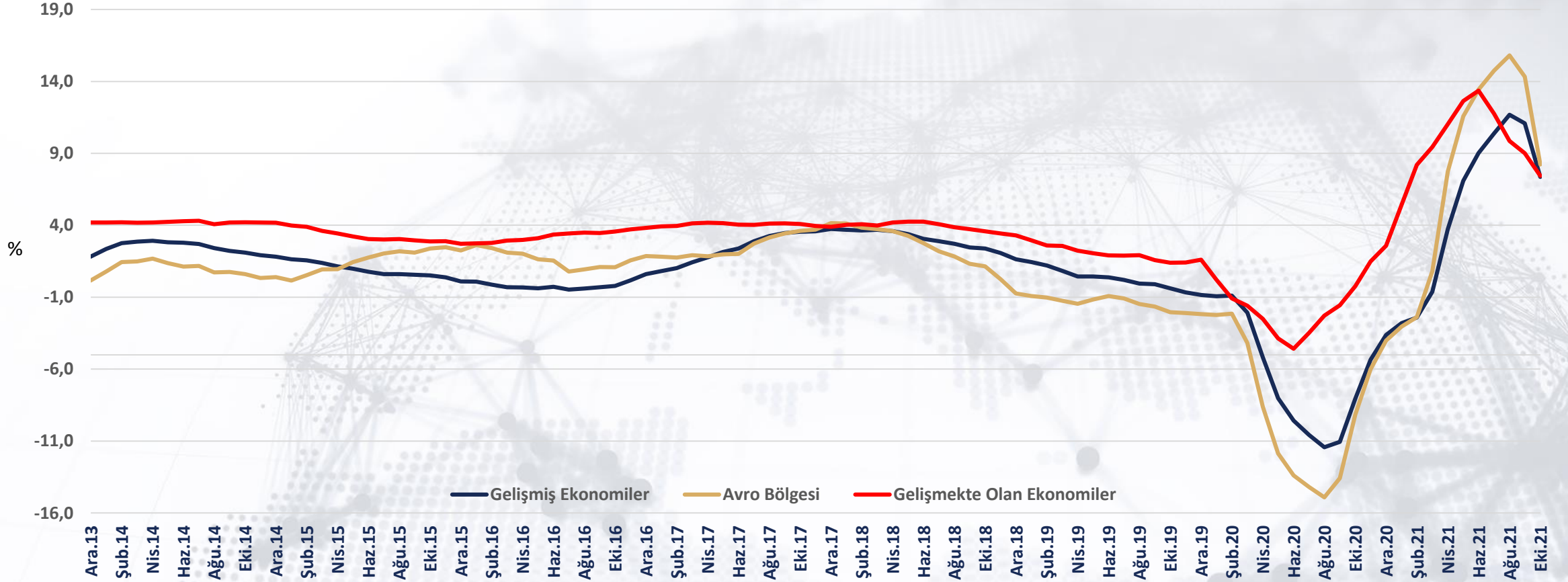
Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

Sanayi Üretim Endeksindeki Aylık Değişimler (6 Aylık Hareketli Ortalama)

Kaynak: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

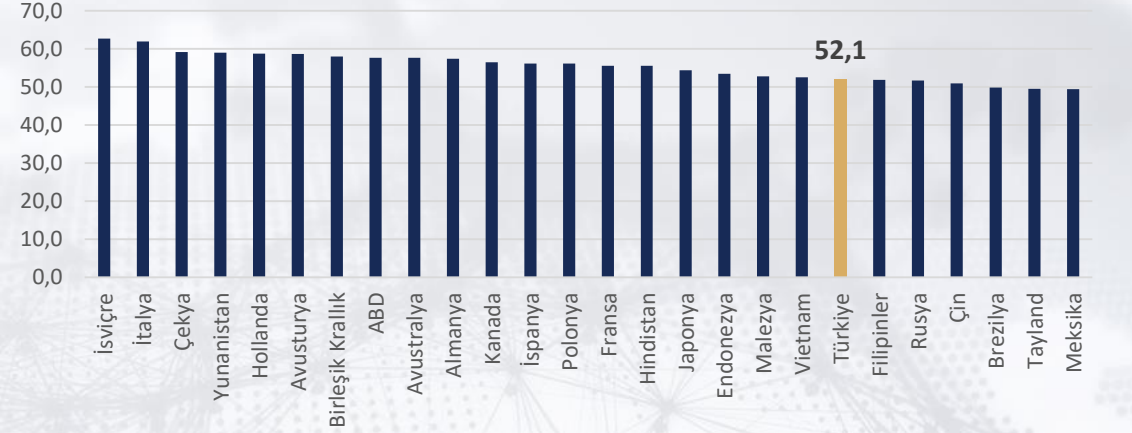
Dünya Ekonomisine İlişkin Gelişmeler

2021 Aralık Ayında Türkiye'nin PMI Endeksi 52,1 ile eşik değerın üstünde gerçekleşmiştir.

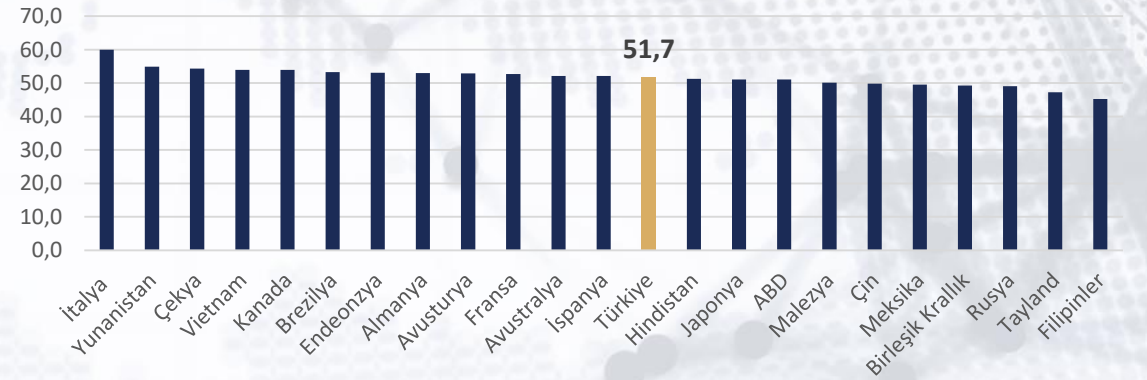
2021 Aralık Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 51,7 ile eşik değerın üstünde gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Aralık 2021

Kaynak: IHS Markit

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Aralık 2021

Kaynak: IHS Markit

• Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B-MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2022-2024 Orta Vadeli Program Hedefleri

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	5.047	6.648	7.880	9.041	10.287
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	8.597	9.489	9.947	10.703	11.465
GSYH Reel Büyümesi (%)	1,8	9,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	13,2	12,6	12,0	11,4	10,9
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	10,2	17,0	25,0	30,0	33,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-37,3	-21,0	-18,6	-13,5	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-5,2	-2,6	-2,2	-1,5	-1,0

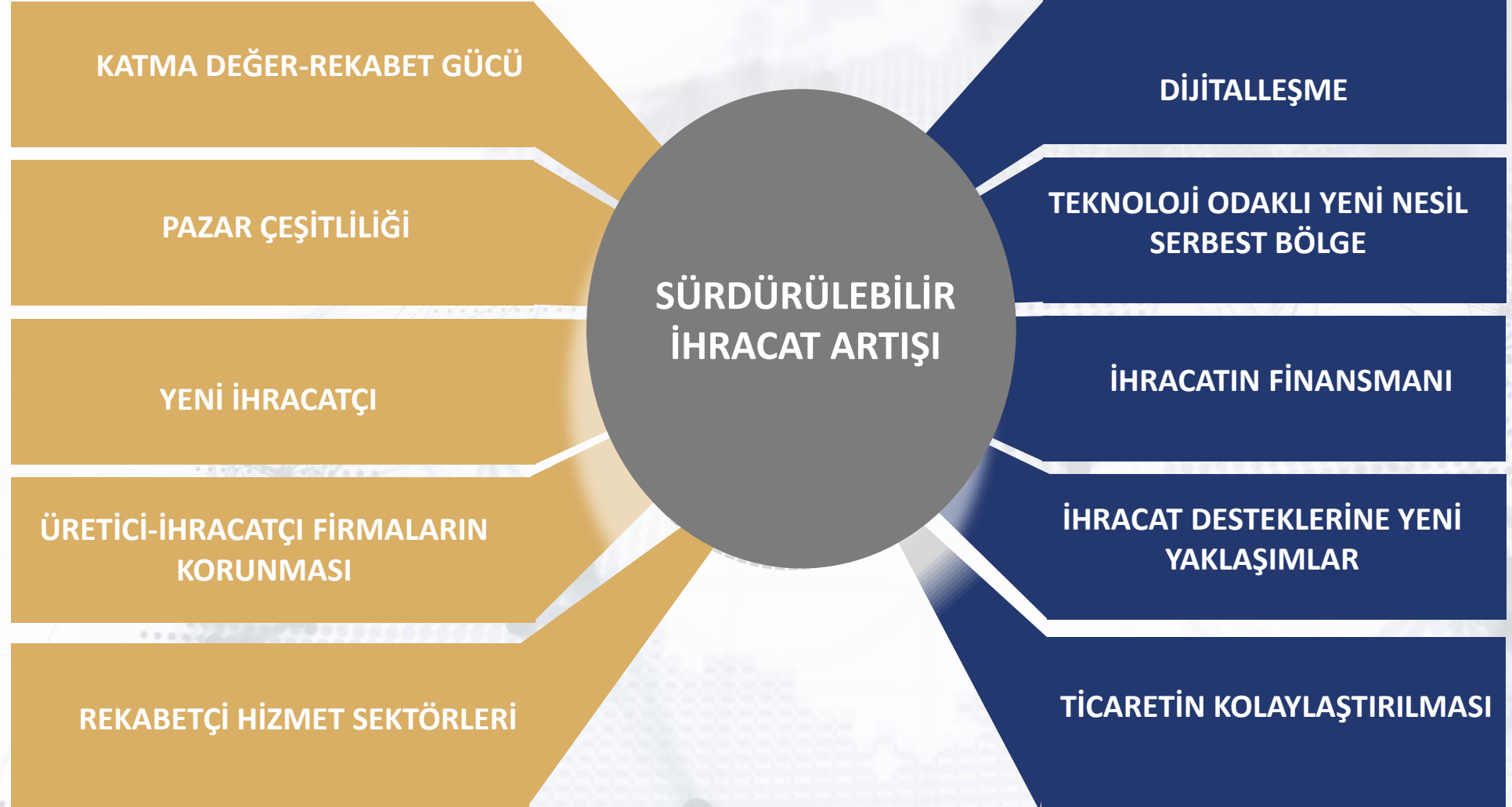
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- **2022-2024 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.**

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
<ul style="list-style-type: none">➤ Dijital Gümrükler➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar➤ Ticaret Diplomasisi Araçları➤ Ticaret Politikası Önlemleri	<ul style="list-style-type: none">➤ Ticaret Müşavirleri Ağı➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı➤ Melek Yatırımcı Ağı➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	<ul style="list-style-type: none">➤ Finansman Desteği➤ Enerji Desteği➤ Kira Desteği➤ İstihdam Desteği	<ul style="list-style-type: none">➤ Uzun Vadeli Finansman➤ Kur riskine karşı yeni ürünler➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2020	-3,1	-6,3	-3,4	-4,1	-3,0	-7,3	2,3	-4,6
	2021	5,9	5,0	6,0	5,2	4,7	9,5	8,0	2,4
	2022	4,9	4,3	5,2	1,5	2,9	8,5	5,6	3,2
OECD	2020	-3,4	-6,5	-3,4	-4,4	-3,0	-7,3	2,3	-4,6
	2021	5,6	5,2	5,6	5,0	4,3	9,4	8,1	1,8
	2022	4,5	4,3	3,7	1,4	2,7	8,1	5,1	3,4
Dünya Bankası	2019	2,5	1,3	2,2	1,4	2,0	4,0	6,0	0,0
	2020	-3,5	-6,6	-3,5	-4,1	-3,0	-7,3	2,3	-4,7
	2021	5,6	4,2	6,8	4,5	3,2	8,3	8,5	2,9

Kaynak:

IMF 2021 Ekim ayı Görünüm Raporu

OECD 2021 Aralık ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2021 Haziran ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	2021	2022
Dünya Mal Ticaret Hacmi	10,8	4,7
<i>İhracat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	8,7	6,9
Güney Amerika	7,2	2,0
Avrupa	9,7	5,6
Asya	14,4	2,3
<i>İthalat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	12,6	4,5
Güney Amerika	19,9	2,1
Avrupa	9,1	6,8
Asya	10,7	2,9

Kaynak: IMF (Ekim 2021), DTÖ (Ekim 2021)

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2021	2022
Küresel Ticaret Hacmi	9,7	6,7
İhracat Hacmi		
-Gelişmiş Ülkeler	8,0	6,6
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	11,6	5,8

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŐ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

Mal Ticareti Hedefleri (OVP)

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	169,6	211,0	230,9	242,0	255,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	219,5	258,0	282,7	294,0	309,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-49,9	-47,0	-51,8	-52,0	-54,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	54,3	58,6	60,4	58,0	56,3
İhracat/İthalat (%)	77,3	81,8	81,7	82,3	82,5

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

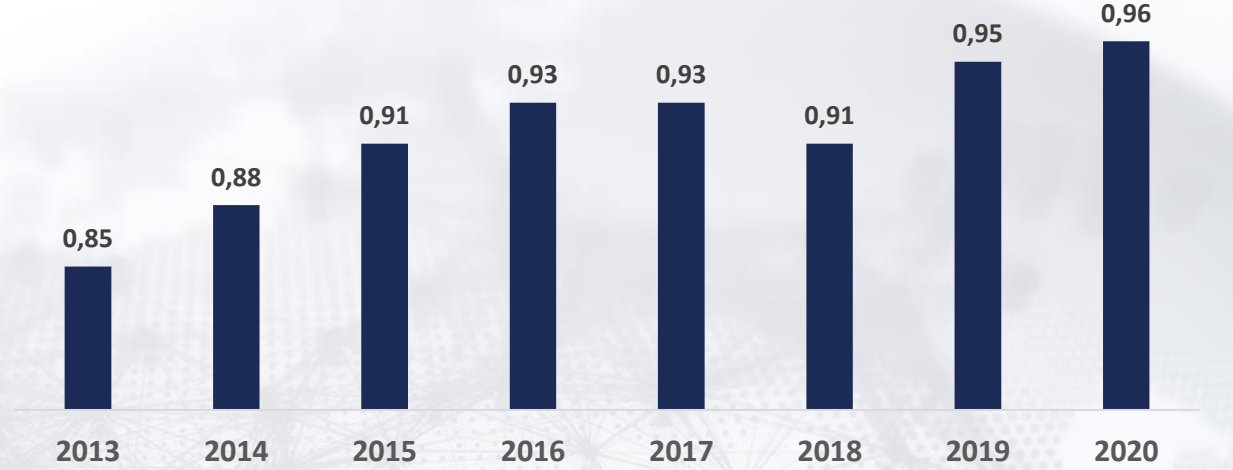
GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2020 yılında %0,96 düzeyindedir.

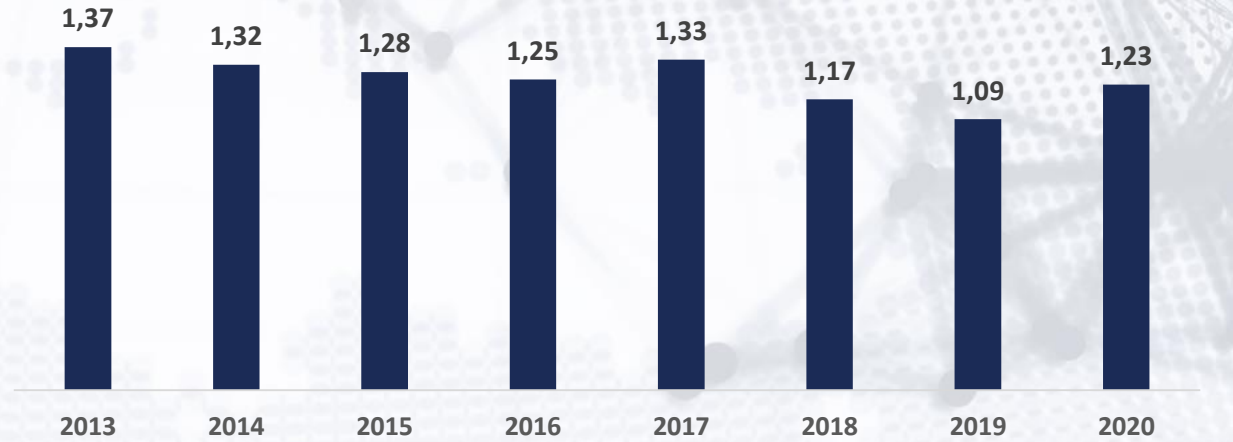
Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2020 yılında %1,23 düzeyindedir.

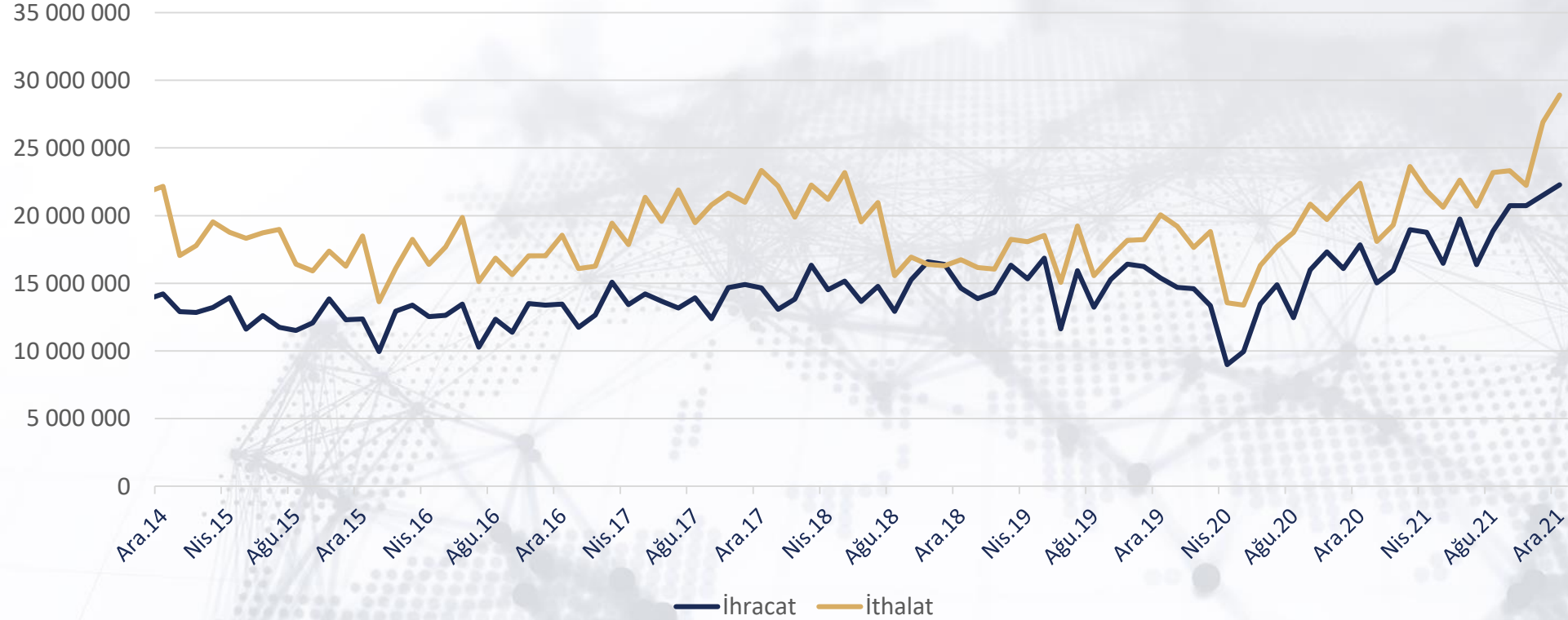
Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı

Not: Grafikte Arındırılmamış Veriler Kullanılmıştır.

- **2021 Aralık ayında, 2020 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %24,88 oranında artış ile 22,3 milyar dolar, ithalat ise %29,15 oranında artış ile 28,9 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %45,89 oranında artışla 6,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Dış Ticaretin Gelişimi

(Bin \$)	2019	2020	Değişim (%) 2019/2020	2020 - KASIM	2021 - KASIM	Değişim (%) 2020/2021
İhracat	180.832.722	169.637.755	-6,2	16.088.682	21.506.198	33,7
Enerji İhracatı*	8.447.379	4.715.214	-44,2	379.902	911.155	139,8
Altın İhracatı	2.000.620	2.779.978	39,0	41.918	697.684	1564,4
İthalat	210.345.203	219.516.807	4,4	21.142.702	26.908.469	27,3
Enerji İthalatı*	41.731.207	28.925.037	-30,7	2.534.499	6.597.433	160,3
Altın İthalatı	11.268.688	25.183.792	123,5	2.573.077	99.159	-96,1
Dış Ticaret Hacmi	391.177.924	389.154.562	-0,5	37.231.384	48.414.667	30,0
Dış Ticaret Dengesi	-29.512.481	-49.879.052	69,0	-5.054.020	-5.402.271	6,9
Enerji Dışı Denge	3.771.347	-25.669.229	-780,6	-2.899.423	284.007	-109,8
İhracat / İthalat (%)	86	77	-10,1	76	80	5,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

- **2021 yılı Kasım ayında ihracat %33,7 artışla 21,5 milyar dolar, ithalat ise %27,3 artış ile 26,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.**

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2019		2020		2021 Ekim	
	Endeks	%Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	95,6	-4,2	94,8	-0,8	105,2	12
İhracat Miktar Endeksi	125,3	6,5	118,4	-5,5	157,0	7,3
İthalat Birim Değer Endeksi	101,2	-4,3	96,3	-4,9	132,9	39,0
İthalat Miktar Endeksi	97,3	-5,0	106,7	9,6	94,0	-18,8
Dış Ticaret Hadleri	94,5	0,1	98,5	4,2	79,2	-19,4

Kaynak: TÜİK

- Ekim 2021 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,3 oranında artarken, ithalat miktar endeksi ise %18.8 oranında azalmıştır.

GTS* ve ÖTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Aralık			Ocak-Aralık		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	17.837	22.274	24,88	169.638	225.368	32,85
İthalat	22.387	28.912	29,15	219.517	271.355	23,61
Dış Ticaret Hacmi	40.224	51.186	27,25	389.155	496.723	27,64
Dış Ticaret Dengesi	-4.550	-6.638	45,89	-49.879	-45.987	7,80
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	79,7	77,0		77,3	83,1	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 2: Özel Ticaret Sistemine(ÖTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Aralık			Ocak-Aralık		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
İhracat	16.915	21.166	25,13	160.657	213.751	33,05
İthalat	21.041	27.251	29,52	209.534	260.487	24,32
Dış Ticaret Hacmi	37.956	48.417	27,56	370.191	474.238	28,11
Dış Ticaret Dengesi	-4.126	-6.085	47,49	-48.878	-46.736	-4,38
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	80,4	77,7		76,7	82,1	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır. Özel Ticaret Sistemi'nde (ÖTS) ise gümrük sınırı esas alınmaktadır. Bu tanıma göre serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırı dışında yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

İhracat (Milyon \$)	Aralık			Ocak-Aralık		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	2.328	2.683	15,21	19.778	24.855	25,67
Ara mallar	8.244	11.228	36,20	80.344	115.262	43,46
Tüketim malları	7.156	8.205	14,65	68.301	83.905	22,85
Diğerleri	108	159	46,60	1.215	1.346	10,77
TOPLAM	17.837	22.274	24,88	169.638	225.368	32,85

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İTHALAT

İthalat (Milyon \$)	Aralık			Ocak-Aralık		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Yatırım malları	3.422	3.824	11,74	31.817	35.976	13,07
Ara mallar	16.222	22.893	41,12	163.015	210.047	28,85
Tüketim malları	2.712	2.157	-20,46	24.118	24.945	3,43
Diğerleri	30	37	24,49	567	388	-31,62
TOPLAM	22.387	28.912	29,15	219.517	271.355	23,61

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR) FASIL ADI	Kasım			Ocak - Kasım		
		2020	2021	% Değişim	2020	2021	% Değişim
87	Motorlu kara taşıtları	2.376	2.165	-8,9	19.588	22.438	14,6
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.583	1.749	10,5	14.963	18.864	26,1
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	562	1.539	173,8	6.006	9.887	64,6
72	Demir ve çelik	824	1.511	83,2	7.794	15.331	96,7
85	Elektrikli makina ve cihazlar	904	1.103	22,1	8.292	10.860	31,0
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	783	959	22,5	7.532	9.808	30,2
39	Plastikler ve mamulleri	650	920	41,5	6.258	9.077	45,1
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	380	911	139,8	4.225	7.555	78,8
73	Demir veya çelikten eşya	601	861	43,2	5.736	7.916	38,0
8	Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler	527	659	25,0	4.261	4.722	10,8

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

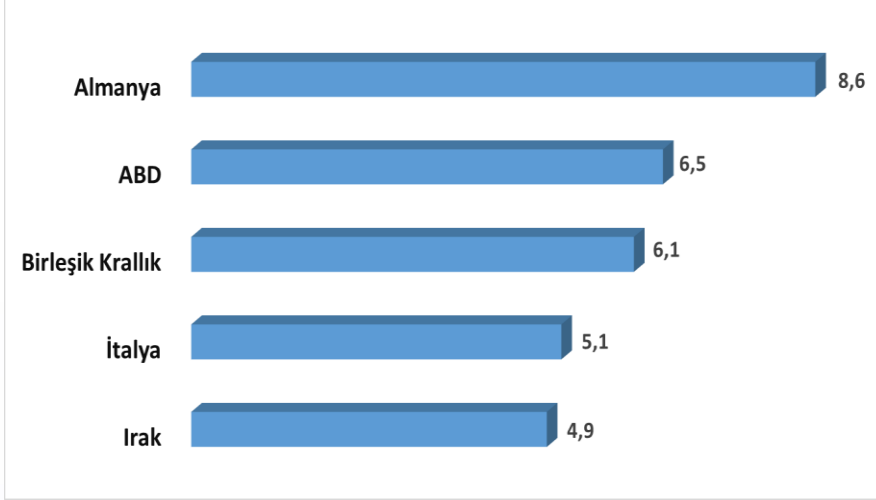
FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR) FASIL ADI	Kasım			Ocak - Kasım		
		2020	2021	% Değişim	2020	2021	% Değişim
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	2.534	6.597	160,3	26.171	43.529	66,3
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	2.608	2.799	7,3	22.373	27.776	24,1
72	Demir ve çelik	1.453	2.548	75,3	13.578	24.814	82,8
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.754	1.880	7,1	15.374	18.106	17,8
39	Plastikler ve mamulleri	1.041	1.688	62,2	10.504	15.840	50,8
87	Motorlu kara taşıtları	2.027	1.379	-31,9	13.296	14.205	6,8
29	Organik kimyasal ürünler	536	971	81,1	5.264	8.294	57,6
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	304	774	154,2	3.028	5.825	92,4
74	Bakır ve bakırdan eşya	333	539	61,7	2.859	4.826	68,8
10	Hububat	296	500	68,8	2.869	3.609	25,8

Kaynak: TÜİK

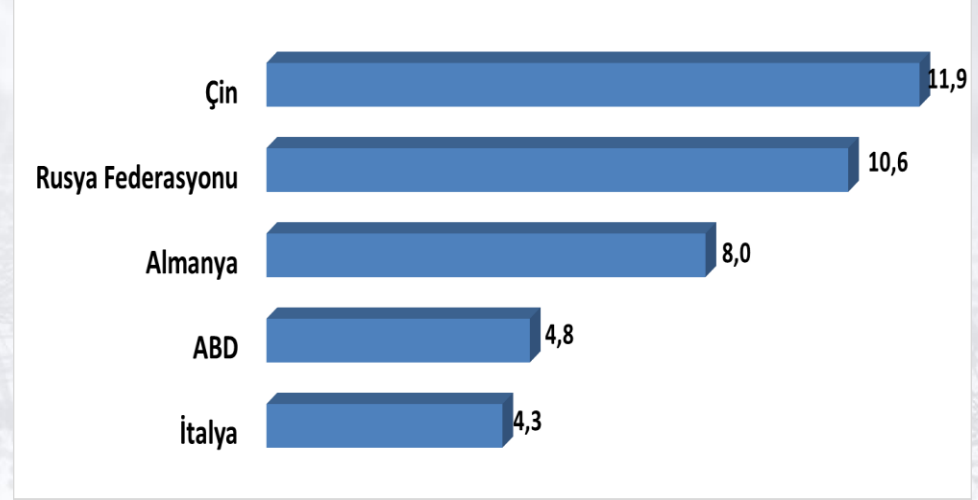

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

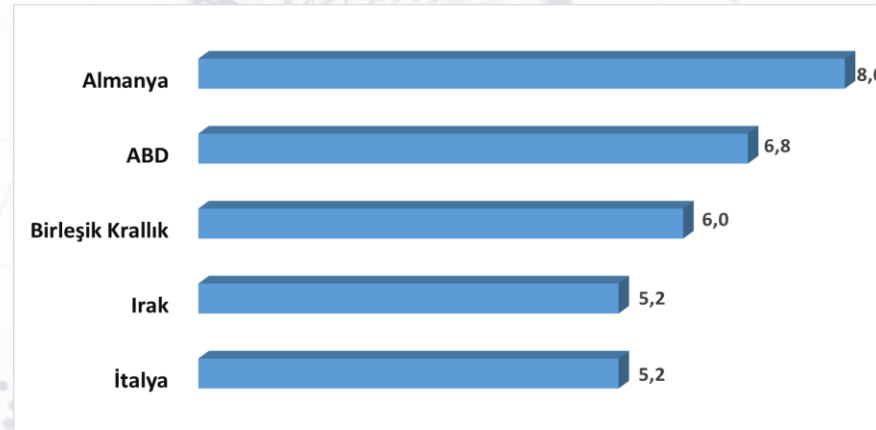
2021 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

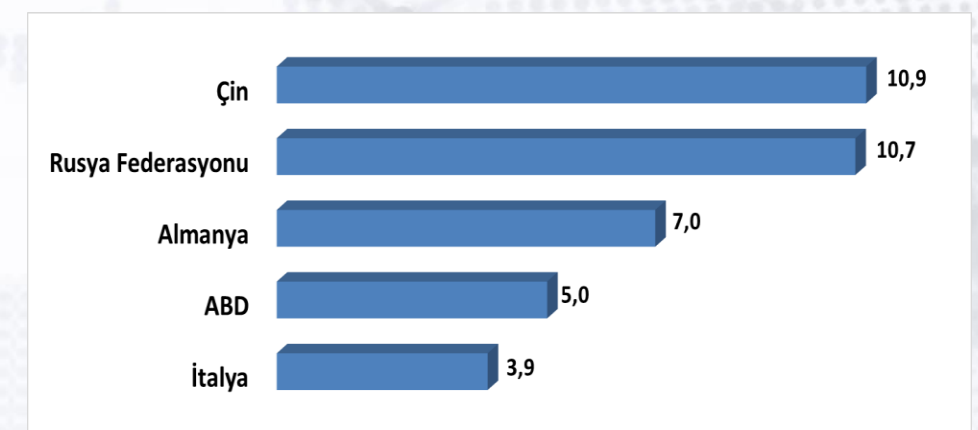
2021 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Aralık Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2021 Aralık Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	KASIM				OCAK-KASIM			
	2020	2021	% Pay	% Değişim	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	6.675	8.557	39,8	28,2	62.834	84.258	41,5	34,1
B- DİĞER ÜLKELER	9.414	12.949	60,2	37,6	88.966	118.835	58,5	33,6
1- DİĞER AVRUPA	2.422	3.383	15,7	39,7	21.878	28.384	14,0	29,7
2- AFRİKA	1.288	1.981	9,2	53,8	13.590	18.880	9,3	38,9
Kuzey Afrika	828	1.348	6,3	62,8	8.234	11.807	5,8	43,4
Diğer Afrika	460	633	2,9	37,6	5.356	7.073	3,5	32,1
3- AMERİKA	1.299	1.976	9,2	52,2	12.998	20.280	10,0	56,0
Kuzey Amerika	977	1.507	7,0	54,2	10.016	14.772	7,3	47,5
Orta Amerika ve Karayip	126	211	1,0	68,3	1.322	2.203	1,1	66,6
Güney Amerika	196	258	1,2	31,7	1.660	3.305	1,6	99,2
4- ASYA	4.257	5.492	25,5	29,0	39.328	49.962	24,6	27,0
Yakın ve Ortadoğu	2.940	3.948	18,4	34,3	28.007	34.454	17,0	23,0
Diğer Asya	1.317	1.544	7,2	17,2	11.321	15.509	7,6	37,0
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	79,6	94,5	0,4	18,7	741,5	1.030,5	0,5	39,0
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	67,9	22,0	0,1	-67,6	430,9	298,1	0,1	-30,8
GENEL TOPLAM	16.089	21.506	100	33,7	151.801	203.094	100	33,8

Kaynak: TÜİK

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar	KASIM				OCAK-KASIM			
	2020	2021	% Pay	% Değişim	2020	2021	% Pay	% Değişim
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	7.617	7.645	28,4	0,4	65.213	77.221	31,9	18,4
B- DİĞER ÜLKELER	13.526	19.263	71,6	42,4	131.917	165.222	68,1	25,2
1- DİĞER AVRUPA	4.262	4.440	16,5	4,2	31.969	39.829	16,4	24,6
2- AFRİKA	493	771	2,9	56,4	6.727	7.351	3,0	9,3
Kuzey Afrika	330	628	2,3	90,1	4.371	4.796	2,0	9,7
Diğer Afrika	163	143	0,5	-12,1	2.356	2.554	1,1	8,4
3- AMERİKA	1.591	2.016	7,5	26,7	18.037	20.612	8,5	14,3
Kuzey Amerika	933	1.291	4,8	38,4	11.644	12.642	5,2	8,6
Orta Amerika ve Karayip	102	106	0,4	4,5	932	1.007	0,4	8,1
Güney Amerika	556	619	2,3	11,3	5.461	6.962	2,9	27,5
4- ASYA	6.093	8.180	30,4	34,2	62.198	76.086	31,4	22,3
Yakın ve Ortadoğu	1.575	1.682	6,2	6,8	18.170	14.505	6,0	-20,2
Diğer Asya	4.519	6.498	24,1	43,8	44.028	61.582	25,4	39,9
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	40	103	0,4	157,2	414	887	0,4	114,5
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	1.047	3.753	13,9	258,4	12.573	20.457	8,4	62,7
GENEL TOPLAM	21.143	26.908	100	27,3	197.130	242.443	100	23,0

Kaynak: TÜİK

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

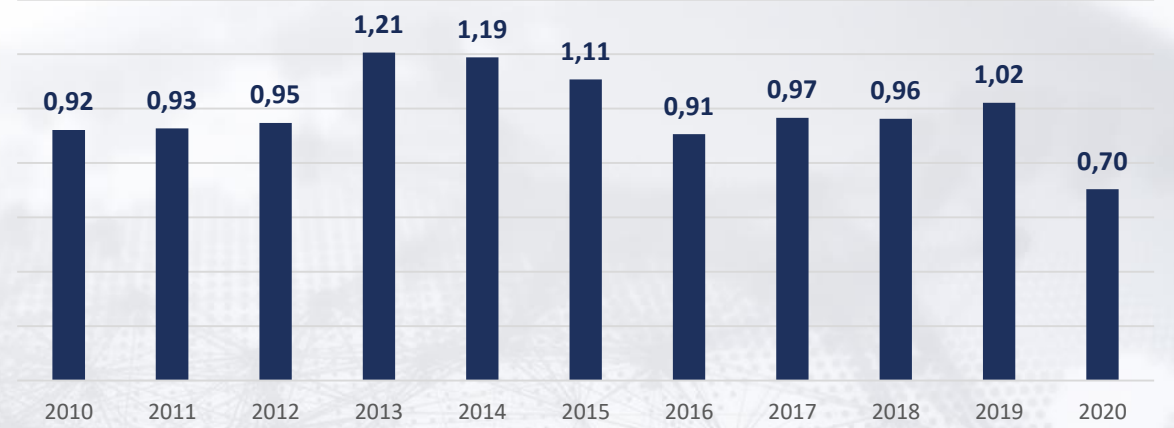
- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %0,7 düzeyindedir.

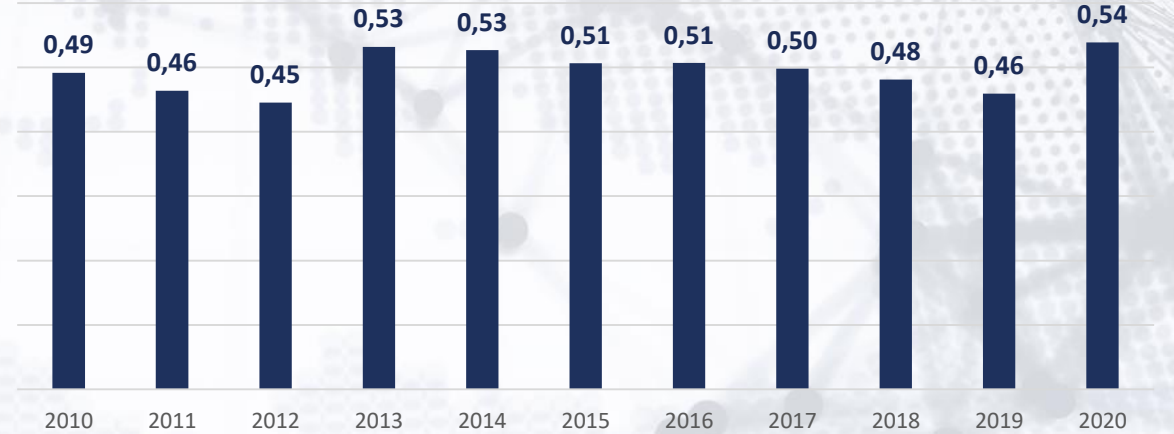
➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,54 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	3.992	6.624	65,9	28.558	46.226	61,9
Taşımacılık Geliri	1.499	2.346	56,5	13.162	19.265	46,4
Seyahat Geliri	1.746	3.273	87,5	8.662	17.567	102,8
İnşaat Geliri	22	50	127,3	223	359	61,0
Sigorta ve Emeklilik	71	223	214,1	698	2.189	213,6
Finansal Hizmetler Geliri	37	47	27,0	289	499	72,7
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	15	20	33,3	167	184	10,2
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	171	209	22,2	1.688	2.010	19,1
Diğer İş Hizmetleri Geliri	247	247	0,0	2.081	2.249	8,1
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	13	50	284,6	109	357	227,5
Resmi Hizmetler Geliri	24	26	8,3	313	254	-18,8
Milyon Dolar	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değişim(%)	2020	2021	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	1.972	2.761	40,0	18.730	25.043	33,7
Taşımacılık Gideri	720	1.065	47,9	6.468	9.777	51,2
Seyahat Gideri	57	248	335,1	936	1.260	34,6
İnşaat Gideri	0	1	-	28	20	-28,6
Sigorta ve Emeklilik Gideri	184	266	44,6	1.458	2.746	88,3
Finansal Hizmetler Gideri	44	146	231,8	487	949	94,9
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	187	193	3,2	1.771	2.063	16,5
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	242	225	-7,0	2.369	2.288	-3,4
Diğer İş Hizmetleri Gideri	401	456	13,7	3.633	4.331	19,2
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	14	27	92,9	197	252	27,9
Resmi Hizmetler Gideri	54	80	48,1	820	738	-10,0

Kaynak: TCMB

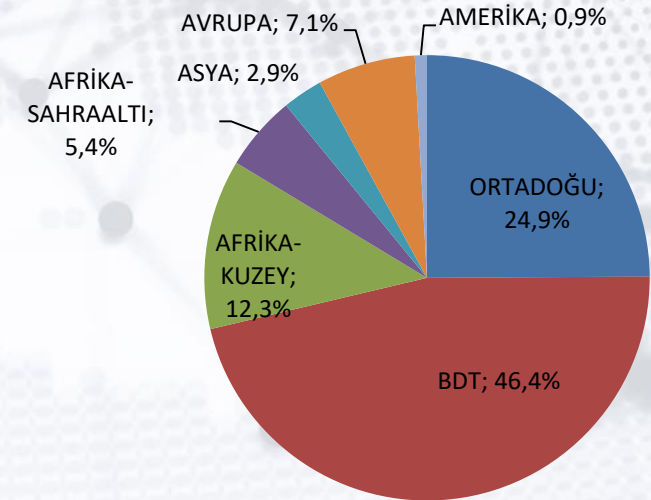
Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (\$)	Kümülatif Proje Bedeli (\$)	Ort. Proje Bedeli (\$)
1971-2002	2426	48	49.750.177.407	49.750.177.407	20.507.081
2003	339	35	6.397.601.656	56.147.779.063	18.871.981
2004	477	36	8.630.027.566	64.777.806.629	18.092.301
2005	451	33	12.914.620.409	77.692.427.039	28.635.522
2006	577	35	22.410.201.125	100.102.628.163	38.839.170
2007	617	45	25.822.087.367	125.924.715.530	41.851.033
2008	667	39	24.685.207.075	150.609.922.606	37.009.306
2009	508	45	20.210.153.992	170.820.076.598	39.783.768
2010	633	50	23.759.136.157	194.579.212.754	37.534.180
2011	561	51	24.432.626.988	219.011.839.742	43.551.920
2012	549	49	31.649.824.190	250.661.663.932	57.649.953
2013	438	50	31.254.058.477	281.915.722.409	71.356.298
2014	360	54	26.650.861.975	308.566.584.384	74.030.172
2015	287	57	23.885.307.446	332.451.891.830	83.224.068
2016	221	56	14.958.398.086	347.410.289.916	67.685.059
2017	332	52	17.384.703.669	364.794.993.585	52.363.565
2018	378	53	22.813.446.170	387.608.439.755	60.353.032
2019	532	45	19.356.701.707	406.965.141.462	36.384.778
2020	356	36	15.238.764.279	422.203.905.740	42.805.518
2021	384	40	29.328.771.697	451.532.677.438	76.377.010

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2020 yılında 40 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin ve ABD'den sonra 3. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2021 yılı itibarıyla)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D-YATIRIM ORTAMI

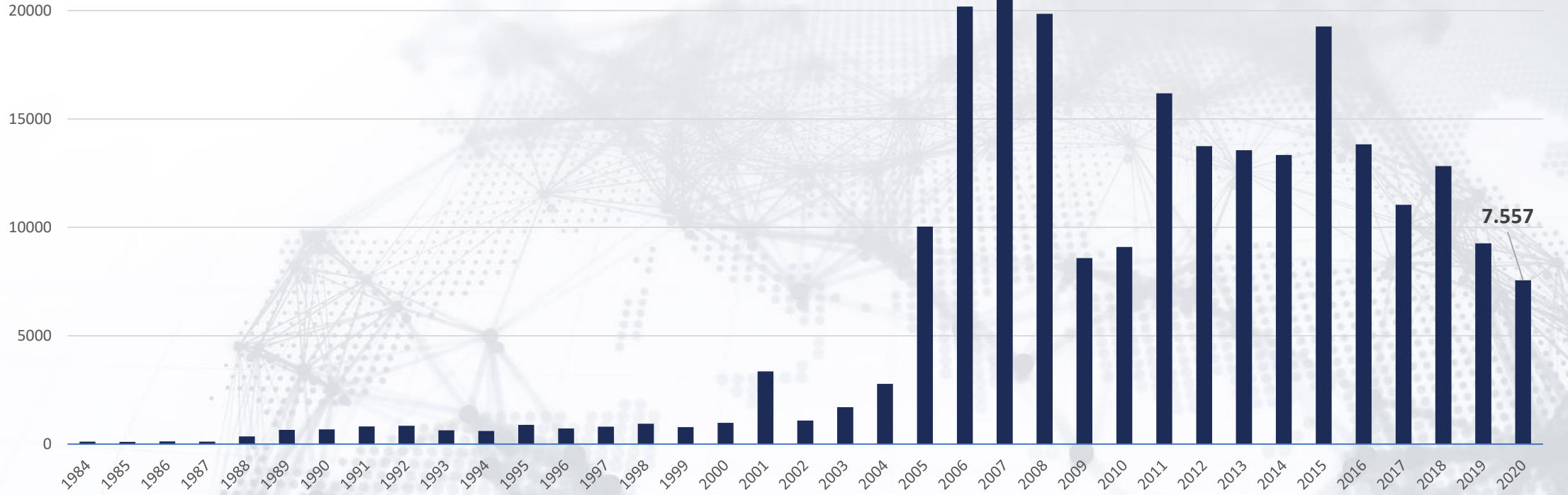

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD
2. Almanya
3. Arnavutluk
4. Avusturya
5. Avustralya
6. Azerbaycan
7. BAE
8. Bahreyn
9. Bangladeş
10. Belçika
11. Beyaz Rusya
12. Bosna Hersek
13. Brezilya
14. Bulgaristan
15. Cezayir
16. Çek Cumhuriyeti
17. Çin Halk Cumhuriyeti
18. Danimarka
19. Endonezya
20. Estonya
21. Etiyopya
22. Fas
23. Filipinler
24. Finlandiya
25. Fransa
26. Güney Afrika
27. Güney Kore
28. Gürcistan
29. Hindistan
30. Hırvatistan
31. Hollanda
32. İngiltere
33. İran
34. İrlanda
35. İspanya
36. İsrail
37. İsveç
38. İsviçre
39. İtalya
40. Japonya
41. Katar
42. Kazakistan
43. Kırgızistan
44. Kuveyt
45. K.K.T.C.
46. Kanada
47. Kosova
48. Letonya
49. Litvanya
50. Lübnan
51. Lüksemburg
52. Macaristan
53. Makedonya
54. Malezya
55. Mısır
56. Moğolistan
57. Moldova
58. Malta
59. Meksika
60. Norveç
61. Özbekistan
62. Pakistan
63. Polonya
64. Portekiz
65. Romanya
66. Rusya
67. S. Arabistan
68. Sırbistan-Karadağ
69. Singapur
70. Slovakya
71. Slovenya
72. Suriye
73. Sudan
74. Tacikistan
75. Tayland
76. Tunus
77. Türkmenistan
78. Ukrayna
79. Umman
80. Ürdün
81. Vietnam
82. Yeni Zelanda
83. Yunanistan
84. Yemen
85. Gambiya

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

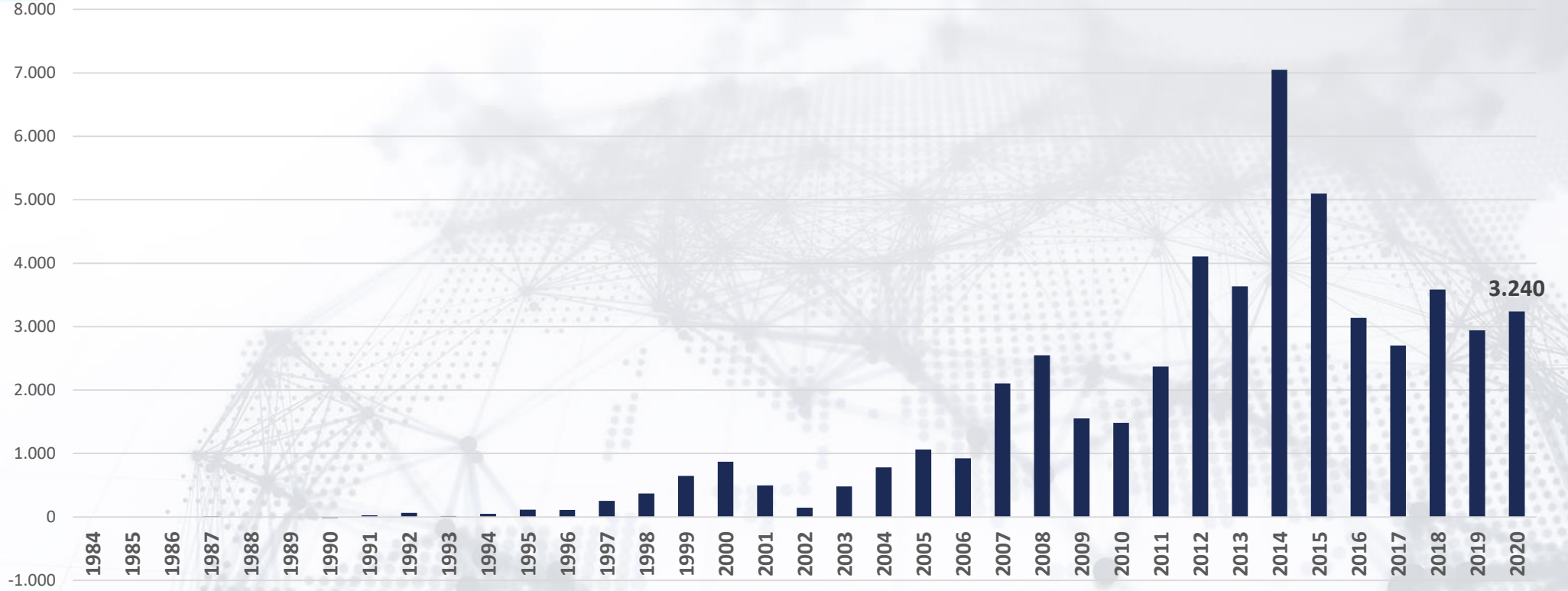

Kaynak: TCMB

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2020 döneminde kümülatif olarak 224,9 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2020 yılı Ekim ayında 294 milyon dolar giriş yaşanırken 2021 yılı Ekim ayında 896 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2020 yılına kadar kümülatif olarak 48,8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2021 yılı Ekim ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %61,6 oranında artış ile 559 milyon dolar olmuştur. www.tcmb.gov.tr

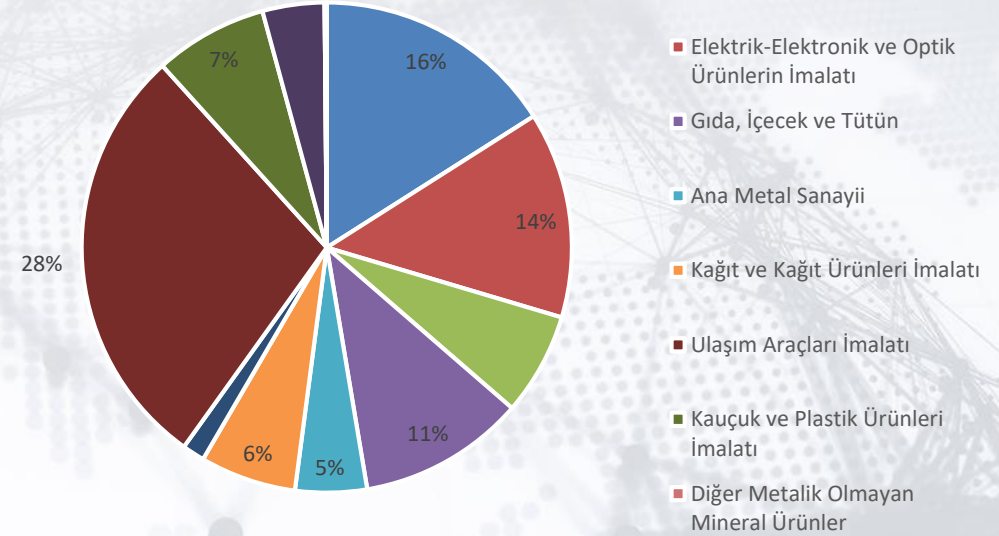

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

Milyon Dolar(\$)	Yıllık		Ocak-Ekim	
	2019	2020	2020	2021
TARIM SEKTÖRÜ	23	21	13	144
SINAI SEKTÖRÜ	2.103	1.358	933	1.583
Madencilik ve taşocakçılığı	83	133	108	50
İmalat	1.930	1.172	773	1.419
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	89	52	51	113
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	1	1	1
HİZMETLER SEKTÖRÜ	3.752	4.412	3.534	4.632
TOPLAM	5.878	5.791	4.480	6.359

Kaynak: TCMB

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (Ocak-Ekim 2021)

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2020 DYY (Milyon Dolar)	2021 DYY Ekim (Milyon Dolar)	2021DYY Ocak-Ekim (Milyon Dolar)
1	Hollanda	598	97	860
2	İsviçre	162	78	428
3	Amerika Birleşik Devletleri	813	40	1.122
4	Avusturya	57	36	96
5	Almanya	287	30	349
6	Kanada	3	17	18
7	İsveç	66	16	21
8	Japonya	149	15	250
9	Hong Kong	182	13	58
10	Güney Kore	50	10	338
11	Tayvan	27	10	38
12	Çin	0	8	73
13	Belçika	73	7	64
14	İngiltere	474	6	1.116
15	Birleşik Arap Emirlikleri	65	5	487
16	Kuveyt	60	5	51
17	İspanya	87	4	45
18	İtalya	977	3	36
19	Singapur	25	2	30
20	Fransa	168	1	95
LİSTE TOPLAMI		4.323	403	5.575
TOPLAM		5.791	406	6.359

Sıralama 2021 Yılı Ekim ayına göredir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

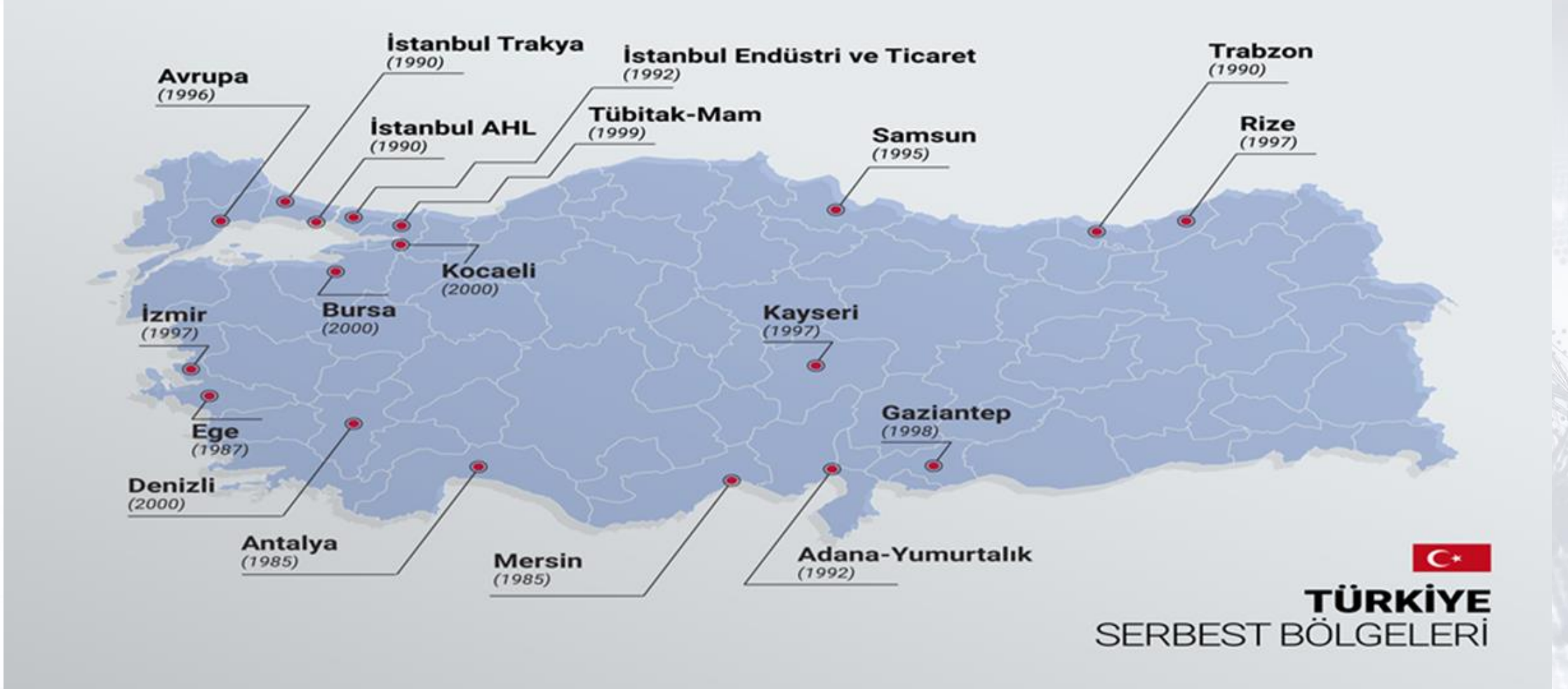

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2021 yılı Aralık ayı itibarıyla 85.248 kişilik istihdam sağlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar-Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde **İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi** ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile **yazılım ve bilişim** sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar-Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile **istihdam ve kira** destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar **öncelikli yatırım konuları** arasına alınmış ve **5. bölge** yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde **yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin** hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Yurtiçinden Bölgelere	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574	3,466
Bölgelerden Yurtdışına	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727	9,755
Yurtdışından Bölgelere	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028	7,073
Bölgelerden Yurtiçine	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729	4,325
TOPLAM TİCARET HACMI	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058	24,618

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

➤ **2021 yılında serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi 24,6 milyar dolar olmuştur.**

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)

9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Mauritius (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)

18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Katar *
24. Lübnan*
25. Sudan*

(*) İç onay sürecinde

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya
4. Ukrayna
5. Somali

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Pakistan
7. Kamerun
8. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
9. Körfez İşbirliği Konseyi
10. Cibuti
11. Çad
12. Seyşeller

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmüştür. 2022 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını Endonezya yürütecektir.

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Halihazırda **113** ülke, **171** Merkezde (**3'ü** Daimi Temsilcilik) **195** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.